

Tri meseca predi kraja na uchebnata godina beshe otkradnat i izgoren dnevnikyt na VII "v" klas. Zaedno s tazi sveshtena kniga okonchatelno izgorja i nadezhdata na uchitelite da kultivirat divija uchenicheski hrastalak v botanicheska gradina. Vojnata beshe dylga i iztoshti i dвете strani. Prez zimnite meseci (ot koito toku-shto bjaha izlezli bledi i s trepereshti kolene) momchetata hvyrlyaha v "Caricata pechka" parcheta avtomobilna guma i celijat Gymnasium se izpylvashe s gyst i lep kav, smradliv dim, zaradi kojto prekysvaha chasa. Tvyrde chesto spirashe tokyt - njakoj otvyrtashe predpazitelite ili pyk slagaha parche karton vyv fasungata, taka che gubeha shestite i sedmite chasove, zashtoto ne mozheha da svetnat krushkite, zalagaha pironi na stola ili adski nasvjatkvaha pechkata, do bjalo, taka che mladite uchitelki se prinuzhdavaha vse pak da svaljat paltata si i naj-posle da pokazhat razkosniti si gyrdi. V tazi bezposhtadna vojna se upotrebjavaha vsichki podrychni sredstva: styklen pamuk, kojto predizvikva syrbez, prah za kihane, bombichki, koito izbuhvat, shtom bydat nastypeni, seren dvoukis, otkradnat ot kabineta po himija, kojto voneshe na zapyrtyci i myrsha, kradene na knigi i povrezhdane na uchebnite pomagala... Izgarjaneto na dnevnika beshe posleden, otchajan hod! Kontraatakata zapochna bez predvaritelno objavjavane na vojna. Pristigna nakazatelna ekspedicija, Gymnasium-yt beshe zaljat ot horata na gradskija kriminalen otdel. Posipaha njakakyv bjale prashec po pervazite, bravite i zelenoto sukno na dylgata zasedatelna masa v uchitelskata staja. Dovedoha i edna dresirana nemska ovcharka, kojato edin chovek s myka udyrzashe s kysija remyk. Sjakash zhivotnoto i gospodarjat mu bjaha edno, sjakash pesyt beshe svoeobrazno choveshko udylzhenie na remyk, chrez kucheto

chovekyt vrazhdebno dusheshe edno po edno momchetata ot VII "v". Bjaha stroeni v redica pred ovyglenite ostanki ot dnevnik - kupchina pepel vyrhu ostrovche izgorjalo sukno.

"Nima e vyzmozhno da sym treperel tolkova ot тази kupchinka ovyglena hartija? - misleshe si Niko Herceg, dokato pesyt bavno priblizhavashe kym nego. - Vdignaha tolkova shum zaradi tova, zashtoto cjaloto im uchilishte, cjalata sistema na vyzpitanie se osnovava na тази kniga s napechatani grafi. Dokato syrseto mi vse po-silno tupa i dokato ochite mi sledjat dali vsemogyshtata pisalka v rykata na uchitelja shte se izdigne, a sled tova byrzo shte sleze nadolu (asak!), ili shte poeme po lekata spasitelna lebedova izvivka (dvojka), ot tova shte zavisi zhivotyt mi, svobodnoto mi vreme, nachinyt, po kojto shte se otnasjat onezi, ot koito zavisja, dokato byda v robstvoto na тази kysa, no pyk bezkrajno bavno ochertana linija v edna ot trijset i shestte grafi, kojato nosi moeto ime, te shte imat neogranichena vlast nad mene. Nad vsichki nas..."

Struvashe mu se, che nad nego otdavna njamaha vlast hora, a тази omrazna kniga sys zelenikavi korici, kojato s godini beshe prenasjana, vnasjana v klas, knigata, za kojato e prigotven i specialen postament, tochno kato na njakakyv pametnik na straha i bezumieto - izdignatijat oltar na katedrata vyrhu podiuma - za da se pokazhe i s visochina, che onzi, kojto pritezha za chetirijset i pet minuti dnevnika, e nositel na absoljutnata vlast - posveten pazitel na trezora na znanijata... Prenasjaha тази dobre pazena kniga po koridorite kato sveti moshti, a samoto j razlistvane predizvikvashe strah u momchetata; na koe li ime shte se spre dnes sluchajnijat pogled?

"Eto, sega cjalata тази sistema se izpari zaedno s dima! - misleshe si toj. - Pobyrkaha se, zashtoto osnovite na tjahnata bastilija sa izgoreni! Izvikaha na pomosht i hora, i kucheta, no kakvo struvat te? Vsichkite mi strahove, vsichkite mi koshmarni

noshti i strah ot sutrinite, koito neotklonno priblizhavat, sega sa samo kupchina pepel! Ot kakvo tolkova sym se plashel prez sedemte dylgi godini?"

Ovcharkata dylgo dusheshe Hozn, borejki se sama s kucheshkata si dusha. Hozn pyk gledashe nad uchitelite i kriminalistite, prez prozoreca, spokojno izsledvajki s ezik dupkata na njakakyv zyb. Pesyt prodylzhi da dushi. Naprazno! Kilo, Pupa Hava, Hozn, Aladin, malkijat Griner, Pavlovich, Pufko i ostanalite, se prestruvaha na spokojni, obyrvvajki i samoto kuche, koeto v nedoumenie myrdashe ushi. Bjaha mu postavili prekaleno trudna zadacha. Ogyngjat, v kojto beshe izgorjal dnevnik, be zalichil i vsichki mirizmi, koito mozheha da nasochat na njakakva sleda, osven neprijatnata mirizma na kiselo ot ovyglenoto platno, s koeto sa bili oblepeni koricite. Chudno, na chernija fon ot izgorjalo vse oshte iskrjaha rimski cifri: VII "v", koito sydyrzhaha knigovezka pozlata.

Momchetata ne vjarvaha, che kucheto shte otkrie vinovnika (za tjah dovezhdaneto mu v Gymnasium-a beshe chist uchitelski trik, obiknoveno splashvane), no vse pak se bojaha ot kucheshka greshka. Po tova vreme i horata greshaha mnogo, ta kamo li edin obiknoven pes! Vizhdashe se, che zhivotnoto javno strashno se izmychva. Vsjaka zhila v nego potrepervashe. V tishinata jasno se chivashe vyzbudenoto mu dishane, a ot mucunata mu techaha ligi. Vsichki stroeni momcheta mu vonjaha na malki kradci, no beshe trudno da se reshi. Ot druga strana, na uchenicite im se struvashe v tozi moment, che imat dostatychno vina, za da gi razkysa sluzhebnoto kuche, a ne samo da zalae nasreshta im. Prysnnati na grupi, pred tjah stojaha uchitelite i horata ot milicijata, koito vnimatelno nabljudavaha zapodozrenija klas. Chakaha da ne izdyrzhat nervite na njakoe ot decata i to da se izdade, dori s naj-nezabelezhimото dvizhenie, konvulsija, tik ili bjagstvo, s kakvoto i da e, samo i samo da gi

izmykne ot tazi nevyzmozhna pat-pozicija, kojato gi izmychvashe. Mekite kucheshki lapi shljapaha po linoleuma. I tochno kogato na vsichki im se struvashe, che uchitelskata staja shte eksplodira ot naprezhenie i shte se prysne na milion parchenca, ot nachaloto na stroja se chu kak njakoj tiho primamva kucheto:

- Kyci-kyci! Ela, kyci-kyci...

Momchetata bjaha obzeti ot ludeshki smjah, kojto veche nikoj ne mozheshe da spre. Previvaha se isterichno pred napylnoto kuche i oshte po-smutenija mu gospodar.

- O-o, shte se napikaja! - pishteshe Cherim, hvanal se s dve ryce za korema. - Ej-bogu, shte se napikaja...

- Kucheto zapochna da lae i se opita da se otskubne ot gospodarja si. Edva kogato se izpravi na zadnite si kraka i skochi s prednite si lapi vyrhu Hercegovite ramene, se vidja kolko edro i zlo zhivotno e. No veche nikoj ne mozheshe da prekrati smeha. V tova bezumno kiskane, grymoglasen smjah i skimtene imashe ogromno oblekchenie ot tova, che mogyshtata mashinarija na vyzrastnite napravi zasechka, vypreki che beshe izvikala na pomosht dori i zhivotinskoto carstvo.

- Otvedete gi v klas! - naredi direktoryt, dokato trima s myka usmirjavaha pobesnjaloto zhivotno.

Prez goljamoto mezhduchasie beshe donesen chisto nov dnevnik - po-malyk brat na onzi, izgorenija, i uchitelite zapochnaha da vnasjat ocenki po pamet.

Grahovac napisa po matematika na vsichki dvojki, koeto predizvika negoduvanie i protesti ot strana na otlichnite uchenici. Iskaha si obratno zasluženite chetvorki i petici; umoljavaha i se vajkaha, zaplashvaha i go zaklevaha da gi izpita pak.

Herceg syshto vdigna ryka.

- Kakvo ima? I ti li ne si dovolen ot ocenkata? - izboboti dobrodushnijat Grahovac.

- Ne sym.

- A kolko, spored tebe, imashe v starija dnevnik?

- Edinica.

Klasyt se razkiska, Grahovac svi ramene i napisa edinica vyrhu dvojkata.

Latinecyt, estestveno, imashe vsichki ocenki, vpisani v malyk kozhen belezhnik, i sega, s cinichna usmivka, samo pedantichno gi prenese v svojata grafa. Tochno kogato zavrshi тази rabota i vnimatelno zatvori belezhnika i avtomatichnata si pisalka, sled kato ja iztri predvaritelno s popivatelna, v klasnata staja vleze edin prisluzhnik s shapka v ryka. Herceg ne dochaka da go izvikat; svi dve te si tetradki i gi slozhi v dzhobovete si, a sled tova stana ot china.

- Herceg pri direktora! - kaza Latinecyt. - Ot vas, ostanalite, ochakvam, dokato se vyrna, primerna disciplina! Za da ne vi e skuchno, shte prepishete po shejset pyti slednoto izrechenie...

Vze tebeshir i napisa s glavni bukvi po cjalata dylzhina na dyskata:

CANIS OPTIMUS AMICUS HOMINI EST.